

Marko
Jarc

Packarije

1. Rojevanje

Nikoli se še nisem zares približal ženski lepoti, in vedno sem si jo moral le umišljati, a ko je tistega poletnega jutra stopila čez prag in me povabila, naj grem za njo, sem ji sledil, kakor da tako mora biti. Bil je hec med vinom, bila šala med iskanjem in skrivaj se je rojevalo nekaj, za kar nihče ni smel vedeti.

2. Prevara

V sobo prši svetloba, ki se lovi na parketu, v žaluzijskih pegah menda. S čistim obrazom ju opazim, kako nagnusno se spreta. Vendar ona ve, kaj mu je očitati, ve, da ne bo kričala. Prefinjeno ga bo zbodla in ga ranila, njega, ki je večno na begu, daleč od spomina na *prevaro*, si prekleto laže, da ji ničesar ni storil, njej, brez katere ne more živeti, je priklenjen nanjo; beži zdaj kot kak bebec, v komičen pripetljaj, ki se pokaže na televiziji, se histerično reži. Mene vse skupaj razveseljuje, ker računam nanjo, pacek.

3. Poljub

Zlikavo sva ga iskala. Iskala sva priložnost, in ko se je ponudila, sva zaostala za njim in za njimi, ki so odhajali po stopnišču bolnišnice. Izgubila sva se v dvigalu, vrata so se zaprla. Za nama je ostala tesnoba, bolniška soba in v njej tvoja mati, vse se je stopilo in izginilo. Poljubila sva se mehko, čutila se nežno, polna drug drugega, z nasmehom v sebi, ah. Dvigalo se je ustavilo, vrata so se odprla. Ulovil sem se šele na hodniku, na katerega si me pahnila, prestrašena (češ nehaj, zalotili naju bodo), a šel sem potlej za teboj, malo užaljen, spet med njimi in njim.

4. Sen v vlaku

Bolj in bolj sem pogreznjen v sen, še poln vzhajajočega sonca, ki utripa med vrhovi smrek, iztegnjen v kupeju med dva sedeža, ugašam v drdranju vlaka. Plameneče je sonce in globoka je modrina neba, ki se izteka vame, v neko novo obliko, ki narašča v meni in me zbujajoča oblika hrepenenja, oblika tebe, ljubezen moja, in zgodi se mi in se mi zazdi, kakor da sva še vedno v postelji, objeta. Res je, spominjam se, nisva še segla, kamor se pač seže, le čutiti sva se hotela.

5. Jutro

Jutro se je zgostilo. Obstal sem na stopnišču, pogledoval za teboj. V rosno blede svetlobi, svetlobi, ki je belila ulico, si odhajala. Asfalt, po katerem si stopala, je postajal prikupnejši, čeprav moker in umazan, a bil je poln tebe, zjutraj. Z njim sem se vračal v plamene norčij, ko sva si predstavljala, kakšno grimaso bi napravil on, ko bi naju zalotil v postelji, medtem pa bi ga jaz ljubeznivo pozdravil.

Tedaj sem bil močan in brezbrizen, nisem pazil nase, le asfalt je nosil tebe, ko sem pogledoval za teboj.

6. Polom

Odeta sva bila z blaženim smehljajem, ki je cedil v naju ljubezen, in se predajala harmoniji. Srce je gledalo vate, zadržano v tvojo lepoto, se je lotevalo telesa, mojega, tvojega, vsakega po svoje, da bi se spoznala, da bi z zapisom skušnjav – dalo sebe. Segel sem po nasladi, k tvojim polnim prsim, k tvojemu zalitemu životu, ti slekel hlačke (edino, kar si imela na sebi in jaz na tebi), in ti ga dal v roke. Prestrašila si se in jaz sem se prestrašil tebe, tvoje kletve, ki se je počasi zajedla vame.

7. Izgubljena iluzija

Ko sem se tisti večer pogledal v ogledalo, nisem mogel verjeti lastnim očem. Vame so zrle tuje oči, iz katerih se je cedila bridkost, razlivala se je po celem obrazu. A nekje zase se je trudoma rojevala misel, prav počasi je prenikala skozi bolečino, se izgubljala v njej in se znova krepila. Pogled je izginjal iz ogledala ter se obračal v spomin, kjer se je lesketal tvoj obraz, začaran z lepoto. Toda misel je spregovorila: 'Iluzija je vendar, da je krepost močnejša od zla, če se zlo zarije v srce. Tedaj ni nihče enak nikomur, ne jaz tebi, ne ti meni.' Znova sem se pogledal v ogledalo, zrl v svoj izmučeni obraz. Razžalila si me.

8. Sramota (1)

Iztrgala si me iz postelje. Telefonirala si mi, naj takoj pridem. To je izvenelo kot ukaz. Metal sem obleko nase, se obuval in norel, zaklepal sem stanovanje, bedno, bedno, fantaziral, kako te bom dal dol, bedno, bedno, tak, kot sem, ponižan in razžaljen, sem hitel skozi noč, da bi te ugledal med nadstropji. A ugledal sem nje ga, kako . . . Ah. Dih mi je zastal. Sedel je na predpražniku in bridko ihtel. Pred njim se je grmadil kup scefiranega papirja, ostanki njegove poezije, ki jo je, kot sem zvedel kasneje, posvečal njej. Stekel sem dol, da bi te dobil na domofon, a zaman. Odtaval sem v noč.

9. Portret (2)

Življenje se ti je uprlo, v srcu se je zganil gnus. Davnina se je dvignila, bruhnila je na plan. Kot jeklena pest te je počila v obraz, v tvoj mili obraz, da se je skremžil, nabrekli od pijače. 'Otrok, kje je moj otrok?' si vzkliknila. Prvega je splavilo bridko ginotje, ko je bilo vse sanjsko, ko si še lahko

ljubila, srčno in goreče, četudi oplojena od nekoga, kar tako, med pijanostjo, brez vsakršnje povezave, in je za drugi plod ostal le še strah, bridkost krivde, ki si jo naprtila n j e m u. Postal je tvoj lakaj, vedno pripravljen poklekniti; zate.

Kako neki, ljubica, naj te potegnem ven, vate zaljubljen, na tem, da tudi sam poklekнем? Prekleta.

10. Prazna postelja (3)

Potem ko sem utonil v snu, se je na vzhod vračala svetloba in je jutro razsvetlilo hiše, parke, ulice, so se med nadstropjem odpahnila vrata. V naglici si se pognala čez prag, a te je nekaj spotaknilo, padla si čezenj. V klopčiču, zmaličenem od obupa, si prepoznala njega, ki je ne glede na to, kaj se godi, planil k tvoji postelji, prepričan, da bo moral tam nekoga zalotiti. Toda postelja je bila prazna. Stopila si za njim in ga osmešila, češ da ni več pri pravi, da je zrel za norišnico, potreben psihiatra. Nato si pograbila za kljuko (ključ je ostal n j e m u) in izginila v službo, v novo jutro, v nov dan, ki je obetal moč, a za seboj pustil trpljenje.

11. Trio (4)

Pred oči mi stopa bel nagelj. Potlej se mi pogled razširi, okrog gostilniške mize ugledam nas tri; njega, brez vsakršnih pravic, njo, resno in nedostopno, sebe, ponižanega in razžaljenega, popivamo skupaj. In spet grem k nageljnu, vidim belega in nežnega, ničesar krivega, vidim, kako se mi ponuja, ta nagelj, od vsega hudega ga bašem v usta, ga zgrizem in ga izpljunem, bednega, kot sem sedaj jaz, ki odhajam z njo v posteljo, v kateri me stlačiš še globlje. Kriv sem, da te nisem, brez moči bolščim v noč. Kajpak, ni se ti posrečilo, da bi bila prevarala samo sebe.

12. Brez moči

Brez moči sem. Brez moči, da pogledam vase, sežem resnici na dno, brez moči, da zavržem vse, kar si umišljam, da imam, in pogledam, kaj je z mojim ponosom, ki si ga uničila, da bi rešila svojega. Le tvojo silhueto vidim, kako izginja v mrak, v ulico, v pijanost, da bi pozabila strasti, ko si ljubila, davno in nekje, še verovala v ljubezen in se ji popolnoma predajala, odeta v pravljичno ogrinjalo. A sedaj je objem prazen, iztrgan v to ulico, koder se klatim, v bedi ne razločim ničesar. Bolečina se razvija.

13. Nočni obisk

Opotekla si se čez prag, ja; hlastnil sem ti v objem, a si me odrinila, nisi me pogledala in nisi me pozdravila, obrnila si se v sobo, kjer je brlela mala svetilka; kar v čevljih in plašču, kakor da te je sram, sram telesa. Planil sem za teboj, a zvrnila si se na posteljo. Obupan nad tem, da ne zmoreš mojega čustvovanja, sem legel poleg in pustil solzam, da so mi polzele po obličju, a ti si samo nesramno smrčala, popolnoma pijana. Ugasnil sem luč.

14. Sprehod

Ko se napotim, da bi se sprehodil, se zgane spomin nate in hrepenenje, ki me že ves čas grabi, se razliva čezme. Počasi me stiska, kakor sluz me obliva. Bridko se kaže park in gola drevesa v njem, pesek pod nogami škrti. Nato so tu vrata (park ima železna vrata), sluz se gosti in me slepi, da komaj še razločim svet okrog sebe, me začne ubijati in kane, začne kapati, kapa mi v srce. Ah, kako boli, boli me, boli. Nenadoma ugledam tvoj obraz. Utrne se vame in kriči vame zlobne besede; bridke so te besede, bridko me delajo nezmožnega, nad vsem, tudi nad tvojim telesom, le same sebe zgrinjajo, skrivajo tvojo nebolgljenost, besede, ki se igrajo z menoj, z mojimi čustvi. Toda vse je še preveč kalno, vse preveč se utapljam v gnevu, pred menoj so le koraki, ki me nosijo v noč, mene samega, brez nje. Prekletó življenje!

15. Mrtvo telo

V spominu leži mrtvo telo, tvoje telo, telo, ki me ubija in postaja čedalje bolj hladno. Vsepovsod je hlad, ko se v meni lomita laž in resnica, nezmožnost in zmožnost, a podoba bi bila prepoznati sebe, svojo nežno dušo, polno gnusobe in polno tebe, ki me pošiljaš v beg, da ti begam po hladnem telesu, kakor zdaj ti ukažeš, potem ko si vse uničila. Razbijam si glavo, želim si, da bi si te želel, toda nemir narašča, tvoje telo polzi pod mano, izgubljam se in spet je jutro, ko si nekje nad mano, za besedami skrita (eh, s teboj ni nič); stemni se mi pred očmi, groza vzkipi, kot solza se izlije, da ti omoči telo, tvoje telo. Spet se nekaj dereš.

16. Odločitev

Nad ulice se spušča mrak, atmosfera se tali v milino, a vsak brstič iz grma oznanja pomlad. Tako se iz daljave oglašá tiha želja, komaj je zaznavna, kakor tudi neverjetna, želja, ki bi jo utajil, jo izbrisal, toda ko stopam dalje, že posega vame, me osvaja in me mami. Začuden sem nad samim seboj in se sprašujem, ali sem jo sploh zmožen, pa se zastrmim vase. V strahu sem pred svojim hrepenenjem, ki me vabi k begu, k tebi, da poklekнем, vseeno se odločim in bruhnem v histerični smeh, zlagoma se umirim. Krenem v novo ulico, v topel večer, ki tone v pomladno noč.

Telefon zazvoni. Povabita me na vino, oba, t i i n o n, vendar povabilo odklonim. Tega nikakor nisi zmogla verjeti.

17. Zakristija

Stopil sem v zakristijo srca. V mračnem prostoru so se zalesketale podobe deklet, ki sem jih doslej ljubil. Ljubezen se je rezala z bolečino, pojavljal se je malik, poln zmede in obupa, pojavljal se je brezbriznež, poln norčavosti in smeha, in čim bliže sem se ogledoval v ogledalu časa, tem bolj je stopala predme človečnost, s katero sem se napotil k tebi, a vendar... Ostal sem sam in malodane mrtev obležal na pragu zakristije. Lepota. Človečil sem jo bolj kot tebe in te bolj ljubil kot sebe; izgubil sem.

18. Omahovanja

Ubijaš me. Vsak trenutek znova. Vidim te, kako se me polaščáš in v jutrih, ko se zbudam, me čakaš. Tvoje telo je izrezljano v prikupno oblekico. Pa planem iz postelje. Segam po telefonu, obleko mečem nase. Ko sem že na ulici, omahnem. ‚Nima smisla,‘ me prešine. ‚Resnica je življenje, a laž je smrt, ah, lepota.‘ Potem mi gine moč, obup se razliva čezme, gnev se razrašča. Ubijaš me.

19. Osvobajanja

Zvabila si me k sebi. Zazrl sem se ti v obraz in nisem se mogel načuditi, kako globoko me je prizadela lepota. Kot začaran sem obstal. Sramežljivo si me pogledala, a se hitro umaknila. Potem si začela govoriti. Gledal sem tvoja usta, ki so mi hotela spet zaupati, trudil sem se, da bi te slišal in te sprejel, toda lezel sem vase, se stopil z začetkom, spoznal kremplje lepote. Zatem si znova obstala pred mano, povsem drugačna. Na silo si me hotela zadržati, toda zaman; odhajal sem, ker je o n prihajal. Začelo se je razpletati.

20. Ego

Jaz, ki me uvrščajo v radijske programe, jaz, ki pričakujem izid svojega romana, jaz, ki nastopam pred nabito dvorano, in jaz, ki si lastim pravico, da povzdigujem svoj narod, slovenski narod, sem te končno spregledal. Dolgo je trajalo. Ubijajoč je tvoj občutek manjvrednosti. A zato že kar vidim, kako me boš raztrgala, in iztrgani listi iz literarne revije, kjer boš ugledala nas tri, bodo frčali po stanovanju, a na tega zadnjega se boš podelala, če te bo ravno tiščalo; skrivaj. Jaz pa se bom zazrl v prihodnost.

Živi čas, mrtvi čas, samotnost zgodovine

Brane
Senegačnik

UVOD

Osnovni okvir, v katerega je v začetku devetdesetih let 20. toletja po mojem mnenju zelo smiselno, pa tudi koristno postaviti razpravljanje o umetnosti in literaturi – tako etablirani kot tisti, ki šele izrisuje svoj profil – je danes načeloma samoumevna in skoraj propagandna, v praksi pa pogosto deformirana ali celo opuščena teza o soobstoju različnih intelektualnih modelov, optik in metod. Princip, po katerem naj bi diskurzi mesojno učinkovali – in v tem je bistvo vprašanja –, ni več subordinacija, temveč koordinacija ali celo povsem neodvisno, svobodno gibanje v na vse strani razprtem duhovnem prostoru. Pri tem pa ni nujno, da takšen položaj